

*Szkoła Podstawowa nr 6
im. Romualda Traugutta w Lublinie*

ul. Czwartaków 11, 20-045 Lublin, tel./fax. (81)-533-02-35
e-mail sp6@sp6.lublin.eu, ePUAP: [sp6lublin/skrytka](https://sp6lublin.skrytka.gov.pl), www.sp6.lublin.eu

Program wychowawczo-profilaktyczny

**ROZUMIEM SIEBIE, PRÓBUJĘ ZROZUMIEĆ INNYCH
POMAGAM**

Lublin, wrzesień 2023 r.

Opracowanie programu:

*Małgorzata Mazurkiewicz, Aleksandra Przygodzka, Sylwia Gierczak,
Dariusz Pszczelnik, Katarzyna Lis, Aleksandra Kawa*

koncepcja i koordynacja prac nad programem: *Danuta Nowakowska-Bartłomiejczyk*

ilustracje: *Katarzyna Bauer*

korekty: *Anna Kalicka*

SPIS TREŚCI:

MISJASZKOŁY	4
PODSTAWY PRAWNEOPRACOWANIA PROGRAMU	5
SYLWETKA ABSOLWENTA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 6 IM. ROMUALDA TRAUGUTTAWLUBLINIE	6
WPROWADZENIE	8
CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SZKOŁY Z UWZGLĘDNIENIEM OKRESU ROZWOJOWEGOU CZNIÓW	11
CELE WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNEPROGRAMU	15
TREŚCIPROGRAMU	18
STRATEGIE WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNE	19
PROCEDURY OSIĄGANIACEŁÓWPROGRAMU	20
WSKAZÓWKIORGANIZACYJNE	22
PROCEDURY BADANIAEFEKTYWNOŚCIPROGRAMU	22
SPISZAŁĄCZNIKÓW	23

MISJA SZKOŁY

Misją Szkoły Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta w Lublinie jest przygotowanie każdego ucznia do:

- rozpoznawania ogólnospołecznych wartości moralnych i estetycznych, ich hierarchizacji oraz dokonywania wyborów ważnych dla odnalezienia własnego miejsca w życiu,
- poznawania prawdy, dobra i piękna, traktowania zdobytej wiedzy i umiejętności w sposób integralny, prowadzący do rozumienia ludzi, siebie i świata,
- samorozwoju i aktywnego uczestnictwa w kulturze, obcowania z tradycją oraz szacunku dla symboli szkolnych i narodowych,
- kształtowania przekonania, że warto być użytecznym, żyć dla drugiego człowieka, iść z ufnością w kierunku własnych marzeń oraz rozwijania swoich pasji zgodnie z treścią i przesłaniem zawartym w hymnie naszej Szkoły

„...Jesteśmy młodzi wszystko przed nami...”

Lublin, 2003r.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

1. Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 910 i1378).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz.356).
3. Obwieszczenie MEN z dnia 6 sierpnia 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2020 r.poz.1449).
4. Obwieszczenie MEN z dnia 9 lipca 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020 r. poz.1309).
5. Obwieszczenie MEN z dnia 22 lipca 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowego sposobu realizacji w szkołach środków towarzyszących o charakterze edukacyjnym, które służą prawidłowej realizacji programu dla szkół oraz upowszechniają wśród dzieci zdrowe nawyki żywieniowe (Dz.U. z 2020 r. poz.1302).
6. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989r.
7. Obwieszczenie MEN z dnia 9 lipca 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno- pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach, placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz.1280).
8. Obwieszczenie MEN z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (DZ.U. z 2020 r. poz.1166).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lutego 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznych przedszkoli oraz publicznych szkół.
11. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 maja 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz.1030).
12. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r.o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2020r. poz. 685).
13. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
14. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz.218,956).
15. Ustawa z dnia 9czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 821).
16. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2019 r. poz. 2182, z 2020 r. poz. 1337).

SYLWETKA ABSOLWENTA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 6 IM. ROMUALDA TAUGUTTA W LUBLINIE

Uczeń kończący naszą szkołę dobrze funkcjonuje w swoim środowisku, zarówno w domu jak i w szkole. Jest pogodny, ma pozytywny i refleksyjny stosunek do otaczającej go rzeczywistości. Posiada umiejętność efektywnego komunikowania się, współpracy oraz kontrolowania własnych emocji. Jest świadomy dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy, świata. Dbą o swoje zdrowie i sprawność fizyczną. Traktuje zdobywanie wiedzy jako podstawę własnego rozwoju. W ujęciu poszczególnych sfer dojrzałości jego cechy, postawę i zachowanie zawiera poniższy opis.

UCZEŃ JEST DOJRZAŁY SPOŁECZNIE

Respektuje zasady i normy:

- rozumie je,
- stosuje w codziennym zachowaniu, dając przykład innym swoją postawą,
- właściwie reaguje i zachowuje się wobec łamania zasad.

Właściwie komunikuje się:

- prezentując swój punkt widzenia, szanuje poglądy innych,
- dbając o kulturę słowa,
- formułuje jasne, precyzyjne komunikaty,
- słuchając aktywnie,
- wyrażając radość z sukcesów swoich i innych.

Szanuje innych i siebie:

- jest tolerancyjny, świadomy występowania różnic między ludźmi,
- otwarty na budujące przyjaźnie, miły, taktowny, odpowiedzialny,
- stara się rozumieć uczucia i emocje innych, odznacza się wrażliwością i gotowością pomocy,
- prezentuje obiektywną samoocenę,
- przez szacunek wobec siebie unika uzależnień i innych czynników zagrażających jego zdrowiu i funkcjonowaniu.

UCZEŃ JEST DOJRZAŁY EMOCJONALNIE I DUCHOWO

Panuje nad swoimi emocjami:

- właściwie komunikuje swoje emocje,
- rozwiązuje problemy i zachowuje się w sytuacjach konfliktowych z szacunkiem wobec innych i siebie,
- zna oraz stosuje techniki i strategie rozładowywania negatywnych emocji,
- jest szczerzy wobec swoich uczuć, potrafi przeprosić za złezachowanie.

Kształtuje swoją hierarchię wartości:

- kieruje się ideałami dobra, prawdy i piękna,
- zaczyna ustosunkowywać się do wartości takich jak: Bóg, honor, Ojczyzna, rodzina, zdrowie, nauka, praca,
- przejawia troskę o swoją i cudzą własność, a także o mienie szkoły.

Staje się wrażliwy na:

- piękno przyrody i konieczność jej ochrony,
- otaczające go piękno świata, zaczyna interesować się sztuką,
- krzywdę innych, jest gotowy do pomocy,
- kulturę – uczestnicząc w kulturze, kulturalnie wyraża swoje opinie,
- wartości artystyczne – tworzy własne i docenia wartości artystyczne tekstów kultury oraz wytwory sztuki użytkowej.

UCZEŃ JEST DOJRZAŁY INTELEKTUALNIE I FIZYCZNIE**Zdobył wiedzę i umiejętności, które:**

- umożliwią mu naukę na wyższym poziomie kształcenia,
- pomogą mu samodzielnie zdobywać wiedzę,
- zachęcą do dalszego świadomego rozwoju,
- pozwolą przezwyciężyć niepowodzenia,
- będą motywacją do dbałości o zdrowie ze świadomością różnych czynników mających na niego wpływ,
- umożliwią świadomość własnego ciała, kompensację ograniczeń fizycznych ciekawością poznawczą oraz rozwijaniem pasji i zainteresowań,
- pozwolą organizować wypoczynek i rekreację.

Charakteryzuje go:

- sumienność, pilność, systematyczność w nauce i wykonywaniu innych obowiązków,
- samodzielność i wytrwałość w przezwyciężaniu trudności w nauce i w życiu,
- bycie ambitnym i odpowiedzialnym za swój rozwój,
- bycie wolnym od uzależnień,
- zdolność do samooceny i poprawy,
- odpowiedzialność za dokonywane wybory.

Dąży konsekwentnie do:

- realizacji wytyczonych planów i zamierzeń,
- ciągłego rozwoju i zdobywania wiedzy, doskonalenia umiejętności i zdobywania nowych kompetencji oraz poszukiwania nowych wyzwań,
- spełniania swoich marzeń.

WPROWADZENIE

Pierwszymi wychowawcami swoich dzieci są rodzice. Nauczyciele wspomagają wszechstronny i harmonijny rozwój uczniów, którzy akceptując siebie, są otwarci na potrzeby drugiego człowieka, żyją nie tylko z innymi, ale i dla innych.

W myśl ustawy Prawo oświatowe, działalność Szkoły Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta określona jest przez szkolny zestaw programów nauczania, tworzony przez programy nauczania dla każdego z przedmiotów szkolnych oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły. Spójność treści wychowawczo-profilaktycznych w poszczególnych programach i realizacja programu przez wszystkich nauczycieli pozwolą uczniom osiągnąć umiejętności opisane w podstawie programowej, a także kompetencje dostosowane do indywidualnych potrzeb i dojrzałości fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej.

Niniejszy Program wychowawczo-profilaktyczny – *Rozumiem siebie, próbuję zrozumieć innych, pomagam* – zwany dalej programem, opracowano na podstawie diagnozy wewnętrznej oraz dostosowano do potrzeb rozwojowych uczniów Szkoły Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta w Lublinie.

Program obejmuje treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Treści i działania o charakterze wychowawczym formułowane z uwzględnieniem definicji **wychowania** określonej w ustawie – Prawo oświatowe, wg której jest ono **wspieraniem dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej**. Teoria pedagogiki łączy ściśle wychowanie z profilaktyką, wprowadzając ją wówczas, gdy działania wychowawcze okazują się nieefektywne. Wyznacza się bowiem profilaktyce ważną rolę interwencji kompensującej niedostatki wychowania. **Profilaktyka to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczenie i likwidowanie czynników blokujących i zaburzających zdrowie życia.**

Profilaktyka winna wspierać proces wychowania, a wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Dlatego naturalnym wydaje się być programowanie działań wychowawczych wraz z planowaniem działań z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży. Jedną z definicji mówi o profilaktyce jako działaniach, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami, które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych.

Przy ewaluacji programu wykorzystano ankiety służące do rozpoznania czynników chroniących i czynników ryzyka w środowisku szkolnym. Przeprowadzona diagnoza i zawarte w ewaluacji wnioski pomogły rozpoznać aktualne potrzeby rozwojowe uczniów, rodziców i nauczycieli. Sytuacja pandemii, nauczania zdalnego jak również wojny w Ukrainie wymaga nie tylko troski o bezpieczeństwo fizyczne uczniów i ich rodzin, ale również wsparcia i wskazówek do poruszania się w wirtualnym świecie. Zmianie uległ rodzaj kontaktu i relacje międzyludzkie. Szczególną uwagę w działaniach wychowawczych i profilaktycznych w bieżącym roku szkolnym należy poświęcić trosce o poszerzenie własnej świadomości związanej ze zdrowiem zarówno fizycznym, psychicznym jak i duchowym.

W trakcie realizacji programu zaplanowano współpracę z instytucjami wspierającymi pracę szkoły, w celu poprowadzenia działań profilaktycznych dotyczących wyżej wspomnianego zdrowia, bezpieczeństwa, zjawisk związanych z cyberprzestrzenią, zagrożeń związanych z wszelkimi uzależnieniami w tym z uzależnieniami behawioralnymi. Działania powyższe będą kierowane do wszystkich uczniów, również tych, którzy przyjechali z innych krajów i pobierają naukę w naszej szkole.

W ramach diagnozy szkolnej, prowadzone były badania mające na celu identyfikację trudności, analizę potrzeb oraz wyłonienie tych obszarów życia, które wymagają szczególnego wsparcia. Powyższe dane zostaną uwzględnione w ramach działań wychowawczo-profilaktycznych w bieżącym roku szkolnym. W badaniach internetowych wzięli udział uczniowie, rodzice i nauczyciele. .

W działaniach wykorzystujemy ofertę ORE zawierającą poradniki, informatory, programy, scenariusze zajęć z uczniami i rodzicami oraz ofertę doskonalenia zawodowego nauczycieli. Dyrekcja i nauczyciele naszej szkoły, dbają o doskonalenie zawodowe i stale wzbogacają swoją wiedzę i umiejętności, aby podejmowane działania zarówno w sferze dydaktycznej jak i wychowawczo-profilaktycznej przynosiły jak najwyższe rezultaty.

Niniejszy dokument powstał na podstawie analizy i wniosków dotyczących:

- realizowanych przez nauczycieli działań wychowawczych i profilaktycznych z uczniami;
- animacji różnorodnej aktywności uczniów z uwzględnieniem indywidualnego potencjału każdego dziecka;
- wysokich wskaźników efektywności pracy dydaktycznej, możliwych do osiągnięcia przez dzieci, którym szkoła zapewnia poczucie bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego.

Obszary kształtowania postaw, a sfery dojrzewania ucznia

Kompozycja programu opiera się na powtarzalnym na każdym poziomie klas układzie obszarów kształtowania postaw. W sposób spiralno-koncentryczny porządkuje działania wychowawcze. Obszary kształtowania postaw odnieść można do sfer dojrzewanie dziecka.

Układ obszarów w dokumencie przedstawia się następująco:

Obszar I. Samopoznanie i samodzielne uczenie się – SFERA FIZYCZNA, EMOCJONALNA, INTELEKTUALNA.

Obszar II. Współdziałanie w grupie rówieśniczej i społeczności szkolnej w oparciu o wybrane wartości, SFERA SPOŁECZNA i DUCHOWA.

Obszar III. Kształtowanie postaw patriotycznych i tradycji – SFERA SPOŁECZNA I DUCHOWA:

Obszar IV. Promocja zdrowego stylu życia – SFERA FIZYCZNA.

Obszar V. Bezpieczeństwo – SFERA EMOCJONALNA I FIZYCZNA.

Strategia opracowania programu

Strategia opracowania programu uwzględniła wiek, specyfikę problemów i stopień ich nasilenia. Projektowane zadania sięgają do dobrych praktyk wewnątrzszkolnych z innym rozłożeniem akcentów dotyczących sfery przypomnienia, a także wspólnego z dziećmi oraz rodzicami respektowania zasad i norm społeczności naszej szkoły.

Etapy powstawania programu miały na celu udział wszystkich statutowych organów szkoły w procesach decyzyjnych dotyczących jego treści.

CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SZKOŁY Z UWZGLĘDNIENIEM OKRESU ROZWOJOWEGO UCZNIÓW

Środowisko Szkoły

Środowisko Szkoły Podstawowej nr 6 w Lublinie tworzą przede wszystkim uczniowie do niej uczęszczający, będący podmiotem procesu kształcenia i wychowania, a także ich rodzice, nauczyciele, pracownicy administracyjni i całe środowisko lokalne.

Szkoła Podstawowa nr 6 utrzymuje się w czołówce najlepszych szkół w Lublinie. Wskazuje to na wysokie ambicje dzieci i ich rodziców, a także wysoką jakość kształcenia. Co roku szkoła może poszczycić się kilkoma laureatami w różnych konkursach przedmiotowych. Wielu uczniów zdobywa stypendia Prezydenta Miasta Lublin. Uczniowie swoje zdolności mogą rozwijać nie tylko w zakresie nauczanych przedmiotów. Dla uzdolnionych muzycznie zawsze znajdzie się miejsce w szkolnym chórze „Kasjoepa”, który każdego roku plasuje się w czołówce chórów w kraju. Chór nagrywa również własne płyty. Podobnie rzecz się ma z grupami tanecznymi, które preferują taniec towarzyski, ale też współczesne formy tańca. Bardzo duża liczba uczniów objęta jest opieką świetlicy szkolnej. Dzieci przebywają tam przed zajęciami, a po skończonych lekcjach oczekują w świetlicy rodziców.

Od kilku lat systematycznie wzrasta liczba uczniów cudzoziemców, którzy mają zapewnione warunki nauki i rozwoju dostosowane do ich potrzeb i możliwości psychofizycznych. W poprzednim roku szkolnym dołączyła do naszej społeczności kilkudziesięciosobowa grupa uczniów z Ukrainy. W związku z działaniami wojennymi na Ukrainie, kontynuują oni naukę w bieżącym roku szkolnym.

W ramach reformy szkolnictwa, zgodnie z ideą edukacji włączającej, grono uczniów naszej szkoły wzbogacają uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.

Dzięki dotychczasowym działaniom wśród uczniowskiej społeczności coraz rzadziej zauważalne są dysproporcje między uczniami, którzy pochodzą z rodzin dobrze sytuowanych, a tymi, których rodziny mają trudną sytuację finansową. Wśród uczniów są dzieci, które pochodzą z rodzin wojskowych, gdyż szkoła znajduje się w pobliżu jednostki, a właściwie została postawiona na dawnych terenach należących do Garnizonu Lublin. Rodzice niektórych uczniów są obecnie na misjach wojskowych lub oddelegowani do innych placówek wojskowych.

SP6 znajduje się w starej dzielnicy miasta zwanej Wieniawą, gdzie zlokalizowane są trzy uniwersytety. W najbliższym otoczeniu szkoły są bloki mieszkalne, kamienice i akademiki studenckie. Należy zwrócić uwagę, że bliskość uczelni wyższych tworzy naturalne środowisko do współpracy adresowanej do uczniów. Plusem takiego położenia jest także łatwy dostęp do basenu Akademickiego Centrum Kultury Fizycznej, a problemy może powodować bliskość akademika i specyfika zachowań studenckich.

Liczba oddziałów klasowych, baza lokalowa i najbliższe otoczenie szkoły tworzy kameralny klimat. Układ pomieszczeń w budynku z jednej strony bardzo sprzyja integracji całej szkolnej społeczności, niemniej powierzchnia użytkowa sal dydaktycznych nie pozwala na jednozmienny ciąg pracy szkoły. Wciąż doskonała baza dydaktyczna tworzy dzieciom warunki do rozwoju zainteresowań i pasji, a także osiągnięcia kompetencji przedmiotowych.

Charakterystyka okresu rozwojowego uczniów szkoły

Uczniowie szkoły to dzieci i młodzież od 6 do 15 roku życia. Na ten wiek przypadają dwa etapy rozwojowe, jakimi jest młodszy wiek szkolny oraz adolescencja.

Wiek szkolny charakteryzuje się istotnymi zmianami w życiu dziecka. Ze względu na rozpoczęcie nauki w szkole dziecko zaczyna podejmować stałe obowiązki, podlega również ocenie. Przez te doświadczenia u dziecka zwiększa się samodzielność, a relacje społeczne stają się bardziej złożone. Dziecko zaczyna przynależeć do różnych środowisk w szkole i poza nią. Najczęściej są to miejsca, w których obowiązują konkretne zasady, normy, za czym idzie również konieczność podjęcia różnych ról społecznych. Ten okres rozwojowy charakteryzuje już zwiększona zdolność pamięciową, wzrost świadomości językowej, opanowanie mowy pisanej.

W kontekście rozwoju społeczno-emocjonalnego dziecko zdobywa umiejętność kontrolowania swoich reakcji emocjonalnych. W tym okresie zmienia się także ilość i jakość relacji z rówieśnikami, którzy stopniowo stają się bardziej istotni od dotychczasowych autorytetów, jakie reprezentowali rodzice. Przyjaźnie, które nawiązują dzieci stają się bardziej trwałe, a ich jakość się poprawia. Na tym etapie życia dziecka następuje także kulminacja w zakresie podziałów podczas zabaw grupowych związana z płcią, co często z boku może wyglądać na tworzenie się osobnego obozu chłopców i dziewcząt.

Dalszy rozwój dziecka nazywamy adolescencją. Możemy podzielić go na dwa etapy – fazę wczesną przypadającą na końcowe lata szkoły podstawowej oraz fazę późną, która następuje około 16 roku życia i jest istotna w kolejnych etapach edukacji w szkole ponadpodstawowej.

We wczesnej fazie adolescencji dominują zmiany biologiczne i związane z nimi przemiany w sferze psychiki, w późnej fazie następuje wyciszenie i stabilizacja w zakresie tych zmian. Na tym etapie następuje rozwój logicznego i abstrakcyjnego myślenia, a procesy informacyjne przebiegają szybciej i dokładniej. Dzięki temu. Nowe możliwości poznawcze sprzyjają rozwojowi krytycznego myślenia. Konflikty młodzieży z dorosłymi wynikają z ich nieokreślonego statusu - adolescent nie jest już dzieckiem, ale nie jest jeszcze osobą dorosłą. Pomimo ilości konfliktów i pozornego pogorszenia się więzi rodzice jednak nadal odgrywają niezwykle ważną rolę w życiu nastolatków. Na tym etapie grupa rówieśnicza staje się ważną grupą odniesienia, określa ona normy, wartości, styl życia. Adolescenci stale poszerzają swoją aktywność o nowe dziedziny, dlatego też zwiększa się ich działalność poza nauką. Na tym etapie rozwojowym następuje także kształtowanie się spójnej i zintegrowanej osobowości a także budowanie własnej tożsamości.

Analiza dotychczasowych działań wychowawczych i profilaktycznych

Praca wychowawcza z uczniami w SP6 ma swoje wieloletnie tradycje i dobre praktyki. Każdy z nauczycieli i wychowawców może wykorzystywać sprawdzone w efektywności działania wychowawcze. Wspieranie dziecka w rozwoju społecznym i wychowanie ku wartościom zawsze towarzyszyło dydaktyce w SP6, a poszczególne umiejętności specjalistyczne i ponadprzedmiotowe kształtowane są w korelacji z uniwersalnym kanonem dobra i piękna w życiu każdego, a szczególnie dziecka iadolescenta.

Ważnym kontekstem są zasoby wewnątrzszkolne, a wśród nich za najważniejszy należy uznać wysokie kompetencje wychowawcze kadry pedagogicznej SP6 oraz wspomniane już dobre praktyki programowania pracy i sposoby realizacji zadań. Zostały one także precyzyjnie opisane w katalogu pedagogicznych procedur wewnątrzszkolnych. Szczegółowy inwentarz cech osobistych i zadań nauczyciela-wychowawcy umożliwi nowym pracownikom pedagogicznym osiągać je, a tym samym efektywnie realizować cele wychowawczo- opiekuńcze. Praca nauczycieli z uczniami wymaga współpracy i wsparcia rodziców/prawnych opiekunów uczniów. W procesy wychowawczo-profilaktyczne włączani są również pracownicy pedagogiczni.

Wyznaczone ścieżki działania na najbliższy rok szkolny 2023/2024

W czerwcu 2023 roku przeprowadzono działania związane z ewaluacją realizowanego programu wychowawczo-profilaktycznego. Wzięli w niej udział nauczyciele, uczniowie i rodzice. Wnioski i rekomendacje (załącznik nr 1) stały się drogowskazem na obszary, które w sposób szczególny należy zgłębić w obecnym roku szkolnym. Szczególny nacisk będzie położony na:

- ✓ Samopoznanie z uwzględnieniem rozpoznawania mocnych i słabych stron, budowaniem poczucia własnej wartości, sprawczości, asertywności, radzeniem sobie w sytuacjach trudnych.
- ✓ Samodzielność w planowaniu czasu wolnego i organizacji nauki, ze szczególnym zwróceniem uwagi na systematyczność, obowiązkowość, umiejętności gospodarowania czasem ale i zasobami finansowymi.
- ✓ Budowanie relacji, w oparciu o komunikację zgodną z zasadami Porozumienia bez Przemocy, uwzględniającą szacunek, otwartość na innych, współdziałanie i wspieranie się wzajemne, poszanowanie zasad i obowiązujących norm prawnych.
- ✓ Promocję zdrowego stylu życia, przypomnienie zasad i norm dotyczących zachowania na terenie szkoły w związku z pandemią, troskę o właściwe odżywianie się, a także uczenie zachowań proekologicznych i aktywnego spędzania czasu wolnego.
- ✓ Bezpieczeństwo w wymiarze fizycznym i psychicznym, ze zwróceniem uwagi na możliwość skorzystania z różnorodnych, dostępnych form pomocy.

Nauczyciele wskazywali następujące trudności, którym w pracy z uczniami należy poświęcić szczególną uwagę w bieżącym roku szkolnym: stres, zmęczenie, obniżenie nastroju, trudności w nauce, organizowanie czasu pracy, praca nad motywacją, odpowiedzialność. Według nauczycieli należy wspierać uczniów w wypracowaniu samodzielnych, skutecznych

sposobów uczenia się, radzenia sobie ze stresem i relacjami z rówieśnikami oraz z samym sobą. Jako ważną potrzebę wskazywali umiejętność zauważenia w porę sygnałów, że uczeń potrzebuje pomocy i wypracowanie sposobów szybkiej reakcji. Szczególnie w sytuacji wojny za wschodnią granicą i napływu uczniów z Ukrainy bardzo istotne było z jednej strony zadbać o nowych członków społeczności szkolnej a z drugiej zapewnić odpowiednie wsparcie i pomoc dotychczasowym uczniom. W obecnej sytuacji społecznej trudnym zadaniem będzie budowanie właściwych relacji i integracja zespołów klasowych.

Głównym obszarem wymagającym wsparcia, który podkreślali rodzice uczniów naszej szkoły, jest budowanie adekwatnej samooceny i poczucia własnej wartości. Tym, co również było podkreślane przez rodziców było radzenie sobie ze stresem, nauka współpracy z rówieśnikami oraz umiejętność rozwiązywania konfliktów. Dodatkowo przez rodziców podkreślana była asertywność. Należałoby rozumieć ją w kontekście radzenia sobie z negatywnym wpływem innych osób, śmiałością w prezentowaniu siebie i wyrażaniu swojego zdania, a także umiejętność szanowania własnych i cudzych granic.

Dodatkowo obszarem, który, podobnie jak w poprzednim roku szkolnym, wymaga ponownego pochylenia się jest umiejętne i kontrolowane korzystanie z Internetu. Ważną informacją było także wyrażenie chęci pogłębiania własnych kompetencji rodzicielskich w zakresie: adekwatnego reagowania na zmienne zachowanie nastolatków, motywowanie do podejmowania działania ale także radzenie sobie z trudnościami psychicznymi u dzieci i młodzieży.

Badanie uczniów odbyło się za pomocą ankiety internetowej. Odpowiedzi pokazały, że w społeczności SP6 należy położyć większy nacisk na wzajemne wsparcie, relacje oraz komunikację. Odpowiedzi uczniów wskazały na to, że potrzebują oni wsparcia w zakresie przeżywania stresu, trudnych emocji. Inne odpowiedzi wskazywały również na potrzebę integracji. Postawy uczniów skupione zostały wokół potrzeby współtworzenia grupy, odnalezienia w niej swojej roli oraz poczucia, że zostało się w niej przyjętym. Może być to wynikiem zasilenia zespołów klasowych o uczniów z za wschodniej granicy oraz znacznych rozszad w składzie niektórych klas. Odpowiedzi uczniów wskazywały na inne potrzeby niż te zaobserwowane przez rodziców, w związku z czym w planowaniu działań należy skupić się zarówno na potrzebach wyrażanych przez dzieci jak i tych dostrzeżonych przez ich rodziców i nauczycieli.

CELE WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNE PROGRAMU

Cele ogólne

Ogólne cele wychowania i profilaktyki w Szkole Podstawowej nr 6 im. Romualda Traugutta w Lublinie ukierunkowane są na wspieranie uczniów w rozwoju fizycznym, emocjonalnym, intelektualnym, duchowym i społecznym ze szczególnym uwzględnieniem wartości szacunku wobec osób i środowiska naturalnego, cudzej własności oraz siebie jako osoby, która dba o własny rozwój.

Cele ogólne:

- wykształcenie u uczniów nawyków kulturalnego zachowania, przestrzegania przez uczniów zasad i norm, umożliwiających dobre współżycie społeczności szkolnej;
- ukształtowanie przynależności do społeczności szkolnej oraz poczucia tożsamości w związku z krajem urodzenia i miejscem zamieszkania;
- zaznajomienie uczniów z zagrożeniami zdrowia i zasadami bezpieczeństwa oraz nauczenie prawidłowej reakcji na te zagrożenia;
- przygotowanie uczniów do odbioru dóbr kultury i sztuki, upowszechnianie czytelnictwa, szanowanie dorobku narodowego przy jednoczesnym otwarciu się na wartości europejskie.

Cele szczegółowe:

- Uczeń znajduje swoje miejsce w grupie i działa w niej.
- Uczeń stosuje zasady dobrego zachowania i buduje relacje z rówieśnikami.
- Uczeń swoim zachowaniem i językiem wyraża szacunek wobec innych osób oraz tradycji szkolnych i narodowych.
- Uczeń okazuje szacunek kolegom i dorosłym, nazywa swoje uczucia oraz komunikuje się z innymi ludźmi bez przemocy.
- Uczeń zna swoje mocne i słabe strony oraz przestrzega zasad dobrego zachowania
- Uczeń dokonuje oceny swoich działań i ich efektów.
- Uczeń jest zachowuje się odpowiedzialnie i rozpoznaje potrzeby innych.
- Uczeń podejmuje dojrzałe i przemyślane decyzje, zgodne z uniwersalnym systemem wartości.

Cele szczegółowe programu korespondują ściśle z opisem sylwetki absolwenta, uwzględniają jednocześnie diagnozę potrzeb. Określono je w Programie działań wychowawczo-profilaktycznych dla poszczególnych poziomów klas (patrz – załącznik nr 2).

Warunki realizacji programu

Rodzice:

- współpracują z wychowawcą i nauczycielami;
- identyfikują cele programu z osiągnięciami swojego dziecka;
- uznają wartości, do których odnoszą się działania edukacyjne szkoły, opisane w Szkolnym Zestawie Programów Nauczania;
- uznają zasady i przestrzegają norm określonych w Statucie Szkoły i procedurach wewnątrzszkolnych;
- biorą udział w warsztatach organizowanych przez szkołę (informacje o warsztatach będą podawane na bieżąco, przed zebraniem z rodzicami);
- ewaluują postępy programowych działań.

Nauczyciele:

- systematycznie realizują program podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- doskonalą metody pracy z uczniami;
- monitorują efekty swoich działań z uczniami;
- uczestniczą w ewaluacji programowanych działań.

Pedagog i psycholog szkolny:

- wspierają nauczycieli, rodziców i uczniów w realizacji programu.

Pracownicy niepedagogiczni:

- znają cele programu;
- pomagają nauczycielom w przygotowaniu warsztatów pracy;
- komunikują dyrekcji szkoły i nauczycielom zdarzenia i sytuacje, które zagrażają realizacji celów.

Dyrekcja:

- monitoruje realizację programu;
- prowadzi stały nadzór nad realizacją zadań przeznaczonej dla nauczycieli.

Adresaci programu

Adresatami programu jest zatem cała społeczność szkoły, a szczególnym podmiotem działań uczniowie.

Profilaktyką uniwersalną zostaną objęci wszyscy uczniowie.

Do działań z zakresu profilaktyki selektywnej wybrano uczniów na podstawie:

- informacji od wychowawców o rozpoznanych potrzebach uczniów w bieżącym roku szkolnym;
- analizy dokumentów pedagoga i psychologa szkolnego;
- analizy dokumentów dostarczonych przez rodziców z poradni pedagogiczno-psychologicznych lub innych specjalistycznych;
- wyników ankiet internetowych skierowanych do nauczycieli, uczniów oraz rodziców;
- obserwacji uczniów – ich zachowania oraz efektów uczenia się.

Profilaktyką selektywną zostaną objęci uczniowie, którzy są szczególnie narażeni na działanie czynników ryzyka, takich jak:

- brak satysfakcjonujących relacji rówieśniczych;
- nieadekwatna samoocena;
- trudności w nauce;
- niewłaściwie realizowany obowiązek szkolny (np. absencja, liczne spóźnienia);
- zachowania agresywne;
- trudne warunki ekonomiczne rodziny;
- przemoc fizyczna i psychiczna w rodzinie;
- rodziny niepełne, dysfunkcyjne, rozbite.

Działania profilaktyczne w zakresie profilaktyki selektywnej podjęte będą w formach zależnych od bieżącej sytuacji społecznej:

1. Indywidualnych, systematycznych rozmów uczniów z nauczycielami, wychowawcami, pedagogiem, psychologiem.
2. Stałej współpracy z rodzicami uczniów, konsultacje (według uzgodnionego planu wspomagania dziecka).
3. Wypracowania spójnego sposobu postępowania wobec ucznia w szkole i domu (jak wyżej).
4. Zawierania umów i ustaleń z uczniami oraz ich rodzicami.
5. Spotkań uczniów ze specjalistami w zależności od występujących problemów (np. z policjantem, przedstawicielem sanepidu, prawnikiem).
6. Kierowanie rodziców na zajęcia Szkoły dla Rodziców.
7. W sytuacji rozpoznania szczególnych potrzeb związanych z narażeniem na czynniki ryzyka uczniowie będą kierowani do Poradni Specjalistycznych.

Do grupy kształtującej kompetencje emocjonalno-społeczne będą przyjęci uczniowie na podstawie rozpoznanych przez wychowawców, pedagoga i psychologa szkolnego szczególnych potrzeb rozwojowych. Spotkania grupy będą odbywały się raz w tygodniu w ciągu roku szkolnego. Zajęcia będą trwały każdorazowo 45 minut. Grupa będzie liczyła do 10 osób. Istotne jest, by uczestnicy grupy regularnie uczęszczali na zajęcia, gdyż jest to warunkiem dobrego jej funkcjonowania. Celem grupy jest rozwijanie kompetencji społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem budowania dobrych relacji rówieśniczych. Grupę prowadzi wykwalifikowany nauczyciel socjoterapeuta, psycholog lub pedagog szkolny.

Profilaktyka wskazująca obejmie uczniów, u których zostaną rozpoznane zachowania ryzykowne, takie jak:

- myśli samobójcze, samookaleczenia;
- picie alkoholu i przyjmowanie środków psychoaktywnych;
- stosowanie przemocy (w tym cyberprzemoc);
- nierealizowanie obowiązku szkolnego.

W tym celu zostały stworzone szkolne procedury odpowiednie do określonego problemu.

Ponadto:

- treści programu uwzględniają specyfikę wieku rozwojowego uczniów i opisane zostały dla wszystkich poziomów nauczania (klas od I do VIII);
- dzięki temu, praca wychowawcza zintegrowana jest z treściami programów nauczania, a zadania do realizacji włączane są i precyzowane w planach pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczycieli;
- z uwagi na procesowy charakter działań wychowawczych, podlegają one systematycznej autoewaluacji, której wyniki są omawiane w zespołach nauczycieli uczących daną klasę oraz z rodzicami;
- poprawie efektywności działań z uczniami podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych służą przedsięwzięcia towarzyszące, realizowane z rodzicami i partnerami szkoły;
- mocny akcent wychowawczy dotyczy animowania działań Samorządu Uczniowskiego.

Kształt programu jest wynikiem powtórnej analizy jakościowej problemów rówieśniczych, zasobów szkoły oraz relacji z rodzicami uczniów naszej szkoły, które w zdecydowanej większości tworzone są w zrozumieniu potrzeb dzieci i dobrej współpracy.

Celem interwencji profilaktycznej będzie oddziaływanie zarówno na czynniki ryzyka, jak i na czynniki chroniące. Działania profilaktyczne skierowano na najważniejsze czynniki ryzyka tkwiące zarówno w samej jednostce, jak i w jej otoczeniu społecznym (załącznik nr 3).

STRATEGIE WYCHOWAWCZE I PROFILAKTYCZNE

Przyjęte strategie wychowawczo-profilaktyczne za podstawę uznają współdziałanie z rodzicami lub prawnymi opiekunami uczniów. Wiążąca jest kwestia wzajemnego zrozumienia i wsparcia nauczycieli i rodziców. Strategicznym staje się maksymalne rozwijanie przez nauczycieli w pracy wychowawczej z uczniami dziecięcych i młodzieńczych cech oraz zachowań, które pomogą uczniom zrozumieć siebie, przyswoić i zautomatyzować zasady oraz reguły życia społecznego. Ważnym jest, by dziecko znalazło w szkole klimat i warunki dla rozpoznawania i doskonalenia mocnych stron oraz realizacji swoich pasji. Równie ważnym jest, by we współpracy z rodzicami pomagać dziecku poznawać ograniczenia osobiste z jednoczesną nauką technik radzenia sobie z różnymi niepowodzeniami przy wykorzystaniu indywidualnych, osobistych zasobów nastolatka. Nauczyciele SP6 jako kompetentni pedagodzy łączą w pracy dydaktyczno-wychowawczej budzenie poznawczej ciekawości wobec zagadek otaczającego świata ludzi i natury z otwartością na trudne pytania, a także odbiegające od stereotypowych reakcje i odpowiedzi ze strony uczniów, przy zachowaniu zasad kultury osobistej i szacunku dla uniwersalnych norm społecznych. Kluczową jest zasada, by szkolnym procesom rozwoju indywidualnego i społecznego każdego dziecka wraz z obiektywną samooceną, towarzyszyła afirmacja bycia potrzebnym w grupie rówieśniczej, w środowisku rodzinnym i pozaszkolnym gronie przyjaciół. Tak rozumiane wychowanie jest najbardziej pojemnym i bezpiecznym działaniem, które tworzy przestrzeń i daje uczniom podstawy oraz pozytywną siłę do radzenia sobie w sytuacjach ryzyka różnego rodzaju uzależnień.

Oprócz systematycznej pracy wychowawczej opartej na uniwersalnych wartościach, strategia realizacji programu polega na dostosowaniu przez nauczycieli i wychowawców działań i zaplanowaniu pracy z uczniami zgodnie ze zdiagnozowanymi specyficznymi potrzebami każdej z klasowych grup rówieśniczych. Dlatego plany pracy dydaktyczno-wychowawczej w obrębie przedmiotów oraz plany pracy wychowawców klas, powinny być wynikiem współdziałania na poziomie nauczycielskich zespołów wychowawczych danej klasy. Zarówno specyfika form działań, jak rozłożenie akcentów wychowawczo-profilaktycznych będą gwarantem efektywności działań nauczycieli z uczniami w świetle potrzeb indywidualnych i grup rówieśniczych. Realizowane w każdej grupie minimum programowe to działania z wykorzystaniem dobrych praktyk wychowawczych wypracowanych w szkole.

W profilaktyce oddziaływań na czynniki chroniące przyjęto zjawisko rezyliencji, która odnosi się do rozwijania zdolności, aby nie dać się pokonać trudnym sytuacjom życiowym.

W procesie wychowawczym istotnym jest, by podejmowane działania były dalekie od indoktrynacji, narzucania, automatycznego wdrażania. Programowane działania to podmiotowe kreowanie sytuacji poznawania, przeżywania i urzeczywistniania wartości przez uczniów. Podmiotowy sposób wychowania również określa strategię wychowawczą takie jak: strategia dysonansu, strategia świadectwa i strategii stymulacji.

Inne, zaplanowane do realizacji programu to: strategia alternatyw, strategia kształtowania umiejętności życiowych, strategia przekazu informacji. Programowane działania wykorzystują również strategię rozwoju zasobów środowiskowych.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW PROGRAMU

Istotną funkcję w wychowaniu ku wartościom pełnią metody, formy i sytuacje wychowawcze. Do podstawowych metod i form należą: dyskusja, praca z tekstem, którego treścią są wartości oparte na świadectwie osób godnych naśladowania, konkursy poetyckie, literackie, plastyczne, sesje popularnonaukowe lub debaty o tematyce aksjologicznej, projekty aksjologiczne; a także redakcja gazetki szkolnej */Szósty Zmysł/*.

Program w sposób funkcjonalny wykorzystuje metody komunikacji i rozwiązywania problemów umożliwiające wzajemną autentyczność i szacunek w relacjach międzyludzkich. W celu realizacji działań wychowawczo-profilaktycznych, wspierających w pełni dziecięce dojrzewanie i osiąganie kompetencji społecznych zostaną wykorzystane elementy metody „Porozumienie bez przemocy” (skrót PBP) Marshalla Rosenberga oraz mediacje szkolne.

Funkcjonalną podstawą działań wychowawczych i profilaktycznych będą techniki i strategie komunikacyjne. A wśród nich:

- strategie PBP i *zaawansowane techniki na poziomie komunikacji społecznej* takie jak: aktywne słuchanie, zadawanie pytań otwartych, komunikat „ja”, parafraza, odzwierciedlanie, klaryfikacja, podsumowanie, komunikacja niewerbalna;
- *ekspresja treści emocjonalnych, uczuć, potrzeb* poprzez powstrzymanie się od wyrażania uczuć podniesionym tonem; słowa powinny być wypowiedzane tak, aby odbiorca nie wyczuł w nich agresji, pogardy, ironii, a jedynie szacunek, akceptację i zrozumienie;
- *techniki pracy w małych grupach*, np. intelektualne – kiedy nauczyciel korzysta z licznych środków przekazu, stosując np. wizualizacje – plakaty i inspiracje na ścianach, scenki terapeutyczne – bazujące na empatii udzielanej uczestnikom przez nauczyciela; ćwiczenie empatii wobec drugiej osoby z udziałem obserwatora; zajęcia z PBP odbywają się w ramach godzin wychowawczych i języka polskiego, a wybrane strategie PBP są doskonalone podczas bieżącej pracy z uczniami w szkole;
- *kształtowanie poczucia własnej wartości* poprzez powstrzymanie się od wyrażania negatywnych ocen co do własnej osoby;
- *kształtowanie pozytywnej samooceny* poprzez akceptację własnej osoby;
- debaty uczniowskie i *dyskusje na forum* – dają wszystkim możliwość swobodnego wypowiedzenia się na temat uczuć i potrzeb, jakiego odczuwają;
- projekty edukacyjne – interdyscyplinarne i ponadprzedmiotowe rozwijanie kluczowych kompetencji uczniów.

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNE

Treści niniejszego programu wychowawcy klas uwzględnią w planach pracy z zespołami rówieśniczymi poszczególnych oddziałów klasowych, zgodnie ze specyfiką grupy i jej potrzebami.

Działania przewidziane programem uwzględniają nauczyciele w swoich planach pracy dydaktyczno-wychowawczej. Program realizowany jest podczas zajęć edukacyjnych, godzin z wychowawcą, konsultacji i porad, a także wycieczek i wyjść edukacyjnych oraz przedsięwzięć wewnątrzszkolnych. Dużą rolę w realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego odgrywają nauczyciele-wychowawcy świetlicy jak również biblioteki szkolnej. W związku z ilością czasu przed lub po lekcjach spędzanego przez uczniów zarówno klas 1-3, jak i uczniów klas starszych w Świetlicy również oni planując swoje działania na bieżący rok szkolny uwzględnią priorytety i wartości jakie będą realizowane przez całą społeczność szkolną.

PROCEDURY BADANIA EFEKTYWNOŚCI PROGRAMU

Ewaluacji odroczonej podlegać będą badania przeprowadzone jako diagnoza w klasach pierwszych. Materiał diagnostyczny wykorzystany zostanie do analizy porównawczej na koniec I etapu edukacji.

Ewaluacja na poziomach klas dokona się w kontekście **efektów działań wychowawczych i profilaktycznych zaplanowanych dla poszczególnych klas**. Wychowawcy poddadzą autoewaluacji realizację celu szczegółowego. Będzie ona przeprowadzona z wykorzystaniem miękkich narzędzi ewaluacyjnych.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1	Wnioski i rekomendacje do działań wychowawczo-profilaktycznych.
Załącznik nr 2	Program działań wychowawczo-profilaktycznych klas
Załącznik nr 3	Analiza czynników ryzyka oraz czynników chroniących mających wpływ na uczniów